

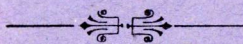
Anul I. — 1893.

Numărul 23

LUMEA LITERARĂ.

Foiă beletristică-scientifică-literară — cu ilustrațiuni.

Apare în 1. și 15. zi a fie-cărei luni.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Redactor

George Simu
M. Gheja.

Editor:

Andrei Todoran
Gherla.

Gherla

Tipografia »Aurora« A. Todoran
1893.

Tipografia „Aurora“ A. Todoran

in Gherla — Szamosujvár

primesce spre efeptuire cu prețurile cele mai moderate tot soiul de scrieri.

Afară de acea efeptuesce grabnic și eștin

tot soiul de lucrări tipografice:

— bilete de vizită, invitări la cununii, petreceri etc. contracte, obligațiuni, plenipotențe, rubricate ș. a.

Tipăriturile făcute după formularile oficiose, cari tot-de-a-una se află gata în cuant mare le dă, mult mai eștin decât ori-care altă tipografia ori neguțătoria.

In neguțătoria de papir țene deposit grandios din tot soiul de papir și unelte de scris și le dă cu prețuri atât de moderate, încât mai eștin nici dela fabrică nu se pot căștiga. Acest deposit e a se recomănda mai ales Jurisdicțiunilor besericesci, scolare și civile, dar și pentru privați e rentabil ași plini de aici lipsele lor cancelariale.

Tot aici se află și tece pentru deprindere în scris precum și alte utensiliă pentru scolari: pene, stile, ceruse, negrelă, tablite etc.

Tot de aici se pot procura și următorele cărți cu prețuri fôrte reduse:

Anecdote și Glume 365 adunate, prelucrate și arangiate de Titu V. Gheaja spirit. la inst. corect. Cuprinsul acestui op este fôrte petrecător, — așa că cetind și numai 1 pagină din el: caută se ridi ori cât ai fi fost de necăjit și măchnit altmintrea. Prețulu unui esemplar cu porto francat e 40 cr.

Barb Cobzariul. Novelă originală de Emilia Lungu. Prețulu 10 cr.

Bunica și Nepoțelul. Schiță din sfera educațiunei. După Ernest Legouvé de G. Simu. Prețulu 6 cr. v. a.

Branda séu Nunta fatală. Schiță din emigrarea lui Dragoșiu Novelă istorică națională Prețulu 15 cr.

Codrean craiul codrului, Baladă de Georgiu Simu. Prețulu 6 cr.

Cântăreța. Novelă de Dem. Danu. Preț. 15 cr.
Calendarul „Aurorei“ pre an. 1893. Prețulu unui es. spedit franco 35 cr., 6 es. 1 fl. 60 cr.

Carmen Sylva. Prelegere publică țenută prin V. Nicora prof gimnas. — Cu portretul M. S. Regina Romăniei. Prețulu 10 cr.

Chiuituri de cari strigă feșiorii în joc. Adunate de Ion Pop Reteganul. Prețulu 40 cr.

Din trecutul Silvaniei. Legendă de Victor Russu. Prețulu 60 cr.

Economia pentru scôlele popor. de T. Roșiu. Edit. II. Prețulu 15 cr.

El trebuie să se însore. Novelă de Maria Schwartz, traducere de N. F. Negruțiu. Preț. 15 cr.

Idealul pierdut. Novelă originală de Paulina C. Z. Rovinaru. Prețulu 10 cr.

Influița mândriei. Novelă de Paulina C. Z. Rovinaru. Prețulu 15 cr.

Miseriile sociale. Novelă de Paulina C. Z. Rovinaru. Prețulu 15 cr.

Nopti de iarnă. Novele poporale de Georgiu Simu. Prețulu 1 fl. spedit franco.

Numerii 76 și 77. Narațiune istorică după Wachsmann, de Ioan Tanco. Prețulu 20 cr.

Opera unui om de bine. Novelă originală. — Continuarea novelei: „Idealul pierdut“ — de Paulina C. Z. Rovinaru. Prețulu 10 cr.

Proba de foc. Comediă într'un act de A. Kotzebue localisată de Irina Sonea Bogdanu. Preț. 10 cr. v. a.

Prin môrte la Victoriă. Comediă într'un act de A. Kotzebue localisată de Irina Sonea Bogdanu. Prețulu 10 cr.

Poesii de Vasiliu Ranta Buticescu. Un volum de 192 pagine, cuprinde 103 poesii bine alese și arangiate. Prețulu redus (dela 1 fl. 20 cr. la) 50 cr.

Povestiri alese și întogmite de Petra Petrescu. Prețulu 80 cr.

Starostele séu Datini dela nunțile Romănilor. Adunate de Ion Pop Reteganul. Prețulu 30 cr.

Spicuire din istoria pedagogiei la noi — la Romăni. De V. Gr. Borgovanu. Preț. 10 cr.

Trandafiri și vioarele. Poesii poporale de Ion Pop Reteganul 60 cr.

Tesaurul dela Petrosă seu Cloșca cu pui ei de aur. Studiu archeologic de D. O. Olinescu. Prețulu 15 cr.

Ultimul Sichastru. Tradițiune de Georgiu Simu. Prețulu 6 cr.

Versuri de dor. adunate din poeții romăni de A. Prețulu 25 cr.

Cele mai ieștine cărți de rogățiuni:

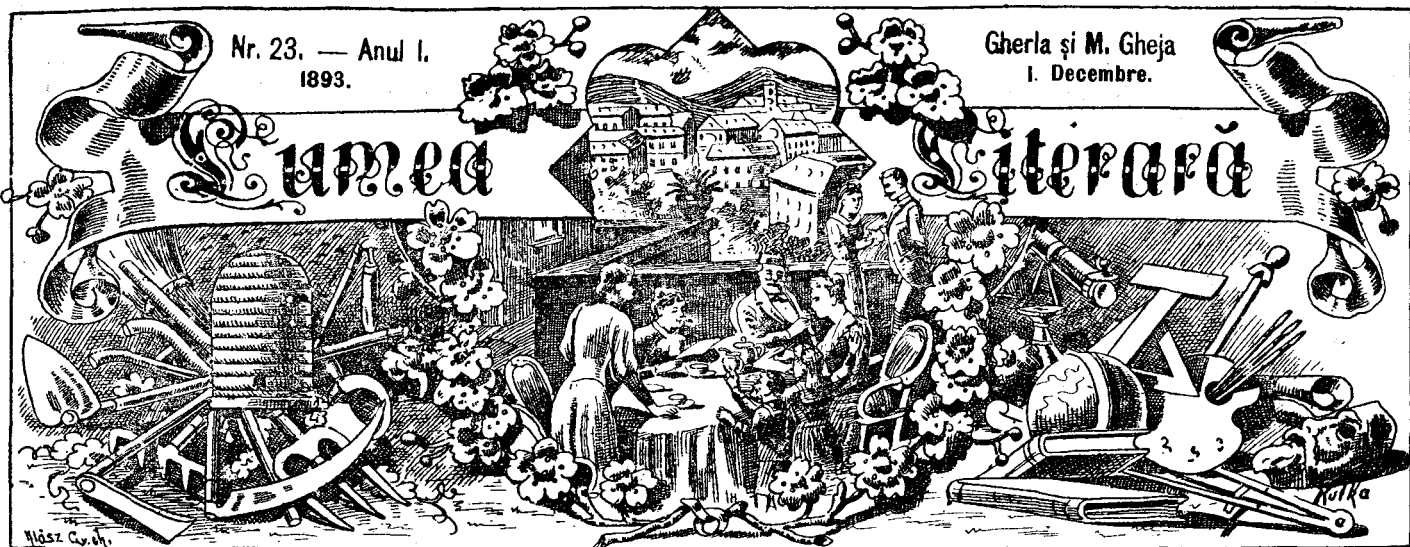
Icona sufletului, carte de rogățiuni și cântări besericesci, frumos ilustrată. Prelucrată și edată cu permisiunea Măritulu ordinariat diecesan gr. cat. de Gherla prin Vasiliu Păcășiu preot gr. cat în Hotoan. Edițiunea a III. corésă și amplificată. Prețulu unui esempl. broșurat 40 cr., legat 50 cr., legat în pânză 80 cr., legat mai fin 1 fl., legat în piele 1 fl. 60 cr., în lux 2.50 3.80.

Mărgăritariul sufletului. Carte bogată de rogățiuni și cântări besericesci, fôrte frumos ilustrată. Prețulu unui esemplar broșurat e 40 cr., legat 50 cr., legat în pânză 80 cr., legat mai fin 1 fl., legat în piele 1 fl. 60 cr., în lux 2.50 3.80.

Micul mărgăritariu sufletesc. Carte bogată de rogățiuni și cântări besericesci frumos ilustrată, pentru prunci scolari de ambe secsele. Prețulu unui esemplar broșurat e 15 cr., — legat 22 cr., legat în pânză 26 cr.

Cărticica de Rogățiuni și Cântări pentru prunci scolari de ambe secsele. Cu mai multe iconne frumose. Prețulu unui esemplar broșurat e 10 cr., 50 es. 3 fl.; 100 es. 5 fl.; — legat 12 cr., 50 es. 5 fl.; 100 es. 9 fl.

— Cărți scolastice de tot soiul precum și altfelii de cărți se află tot-de-a-una în deposit. —

FÓIĂ BELETRISTICĂ-SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ — Cu ilustrațiuni.

Apare în I-a și 15 și st. n. a fie-cărei
luni.

Prețul pe an 4 fl., pe $\frac{1}{2}$ an 2 fl., pe $\frac{1}{4}$ an
1 fl. — Pentru România și străinătate:
Pe an 10 franci — lei noi.

Redactor răspundătorii:
GEORGE SIMU.

Editor:
ANDREIŪ TODORAN.

Prenumeratiunile sunt a se adresa la
Tipografia „Aurora“ în Gherla Sza-
mosujvár, — ér' celea referitoare la re-
dactiune la G. Simu Maros Gezse p. u.
Maros-Ludas.

Epistolele nefrancate nu se primesc.

Popularitatea

de

Cardinal Manning.

Aristotel dice, că decă s'ar' scobori un drept
pre pământ, de bună sémă el nu și-ar' afla
locul, s'ar' sémți străin. De bună sémă el
n'ar' fi popular. Va se dîcă mulțimea cea
mare nu-e dréptă.

Atenienilor nu le plăcea se audă nu-
mind pre Aristide »cel drept« l'au trimes
în csiliu. — Va se dîcă éráși, opiniunea po-
porului din Athena nu a suferit pre un drept. El le era
un spin în ochi, un ghimpe la inimă. Așadară decă
s'a bucurat cineva de favorul acestui civilizat popor
a lumii vechi, acésta nice de cum nu e argument, că
s'ar' fi distins prin o mărimé morală. Mai popular i erau
la Greci Kleoni și Demagogii, cari se lingușau plăceri-
lor lor.

Gratry a dîs unde-va, că la noi ér' s'au întro-
dus sofistii, adecă scóla acea scrintită, care négă prin-
cipiul contra dîcerii dîcend, că póte fi ceva adevérat
și neadevérat în același tîmp, în acelea-și împrejurări
și în acela-și punct de vedere. Norocul nostru, că scóla
acésta nu-i prea mare, fiind-că nime nu o pricepe. Ne
temem însă, că și Demagogii s'au întrodus éráși la noi
și încă în tótă puterea. Vedem o mulțime de Kleoni
mai mari și mai mici, cari cu o poftă nesăturată vî-
nézá plăcerea poporului.

A fi popular însémná mult. Insémná, că cineva e
plăcut înainte poporului, éu, că e admirat de toți, or
că se bucură de simpatia și încrederea poporului. Po-
pularitatea acésta însă și-o pot câștiga numai bărbații

bravi mari, binefăcători séu înțelepți. Prelângă acésta
sunt încă multe feluri de popularitate falsă. Despre a-
césta se póte dice cu tot dreptul: cum rêsare așa dis-
pare, cum a vinit așa s'a dus Ea așa are basă sator-
nică. Tótă moda își are sesonul, tóte aventurile își au
tîmpul lor. Așa e și cu oratorii populari, cântăreții și
glumeții populari. O popularitate acésta, ce se restrin-
ge la anumite cercuri a societății. Ea vine și se duce,
se înalță și decade și se stinge ca o lumină de sâu
nelăsând după sêne ceva plăcut. . .

Sunt multe căi pentru a se face omul popular.
Grecii pre unii vînatóri de popularitate i numiau »ó-
meni afabili«. Ei se nisuiu se placă toturora. Ro-
manii i numiau: »ómenii lui da« ei aprobau tot, nu
contrađiceau nimerui. S. Pavel i numeșce »ómeni plă-
cuți ómenilor«.

Ómenii, cari n'au păreri proprii, n'au nice con-
vingere. Ér' cel ce nu aie convingere, nice voință, nice
conșciință nu are. Accia-s cameleoni omenesci fără a-
numită colóre. Ei și schimbă colóre dupácum au a
face cu cest a séu cu cel a: Vînézá după popularitate,
dar' nu-s populari, societatea i suferé, dar' nime nu li
se încrede. Intre atari ómeni ar' fi o adevérată recre-
ație se întâlneșci »ura cea adevérată« a Dnului John-
son căci precum dice filosoful acesta, »e un sémn de
marinimie a fi deschis și în pretinie și în ură.«

Alții cêrcă a se face plăcuți prin acca, că cultivă
»arta distragerii.« Un bărbat mai mult bun decăt mare
a lăsat un jurnal după mórtea sa, în care sunt însé-
mate tóte temele de distragere, la cari el se pregătia
tot-de-a-una înainte de mész. Sidney Smith descrie pre

un alt bărbat influent din vremea sa ca pre cel mai bun soț de masă. Atari persoane sunt tare plăcute în cercurile private. Ei sunt foarte amuzanți. Numai cât și această popularitate a omului »de salon« 'și are marginile sale. În știința petrecerii sociale e axiomă, că oamenii buni sunt plictisitori. Ei nu amblă se defaimaze pre nime, nu flecăresc, nu spun picanterii, nu se bucură de ștrengăriile secrete, nu tradéză tainele familiarii, nu-și rid de slăbițiunile séu chiar' virtuțile altora și cuvântările lor nu și le presărăză cu cuvinte dubii, cu două înțelesuri. De acea farmecul conversării cu ei dispare, cuvintele lor apar scēi și neplăcute, ei nu fac personalității și în contra iubirii de-apropelui nu pēcătuesc. A se întretēné cu oameni de acestia pentru cei mai mulți e o grea probă de paciință. Bunătatea lor i chiar' iriteză și prea i reține dela desfrēnarea limbii flecărăte. Omenii acestia hotărit nu sunt populari.

Trecând acum dela omenii vorbelor la omenii faptelor și mai mult trebuie se contragem cercul popularității. Sunt în lume oameni buni și umiliți cari conform sflatului filosofului grecesc în linișce 'și sfērșesc cursul vieții lor, înainte de ce lumea ar' fi luat notiță de viața séu mórtea lor. Omenii de felul acesta nu pot fi nice populari, nice nepopulari, din simplul motiv, că lumea nice nu-i cunósce.

Alții așa sunt de pasivii, încât se lasă înfluințați de orii și cine. Cel-ce are cuvântul din urmă ia câștigat și pre ei și adese-orii din întorsătura cuvintelor și din tonul graiurilor lor i poți cunósce, cu cine au vorbit mai pre urmă. Atari oameni érá sunt prea neînsemnați pentru a deveni populari orii nepopulari. Sunt éráși alții, cari nu prea pot avé o judecată proprie: nu prea pot spune, ce gândesc, și nu pot gândi, ce spun. Sunt oameni, cari nu au destulă răbdare pentru a perde multe vorbe și ar' contrađice caracterului lor deschis, decă nu ar' fi drepti prea sunt plini de ideile și planurile lor, ca sē se ocupe și cu împrejurările lor ce-i incunjură. Italienii i numesc »veruenti« pentru-că năvălesc asupra oamenilor și a lucrurilor, ei sunt aplicați a pune mari speranțe în alții, fiindcă, se înțelege, lor li se pare, că fie-care om nisueșce după țēnte înalte. Incât-va cam poruncitori și agresivii, ei lucră însă și îndemnă și pre

alții la lucru. Nu-s nepretinoși, nice nesimpatici, dar' e fac ca și cei iuți de pecior, cari sílesc pre ortacii lor se fugă în continuu. Acesta e cam neplăcut. S. Augustin đice, că cei buni de pecior dētori sunt se mérgă încet, căci acesta li se póte; cei încetii însă nu pot țēné paș cu ei. Atari oameni nu-s populari, dar' pre ei i ceretăm mai întâi, când ajungem în vre-o confusie. Până ne merge bine, ne cam ferim de ei. I-am puté asemēna cu soldații ageri și sēlbateci cari în disciplină și în spiritul militar sunt corecți și punctuoși; în tēmp de pace însă, totuși neplăcuți. În luptă toți se uită după ei, populari nu sunt pentru-că ei nu plac decăt celor ce-i cunosc, i pricep și au acelea-și scopuri. Altora sunt hotărit neplăcuți. Ei spun și fac lucruri, cari în lumea acēsta ușuratică, veselă și neconșciențiosă adese-orii conturbă veselia celor fără de griță și nelinișcesc conșciința celor vinovați. Decă majoritatea oamenilor ar' fi dréptă și cinstită, moderată și maritimósă, atunci popularitatea unui om, pre care cei mai mulți il cinstesc ar' însemna, că el are tóte însușirile morali amintite în un grad mare. Fiind însă, că cei mai mulți oameni sunt chiar' din contră, — ușor putem pricepe, de ce s'a đis: »Vai voué, decă toți oamenii vē vorbesc de bine.«

În realitate nime nu află popularitate, decă o caută; iar' câte-odată nice nu se gândesce la ea, și vine neobservată; cel-ce vénéză după popularitate se tradéză și strică însu-și trēba. Țēnuta lui e prea conșcie de sēne și precum đic americanii« e ca propria sa statua ridicată pre spese publice.« Cel care a fost mai popular în viața adese-orii devine cel mai uitat după mórte. Și cel-ce acum în lumea acēsta de lupte nice decum nu-i popular, mai târziu adese-orii câștigă o neașteptată cinste în istorie. John Bright 30 de ani de-a lungul a fost cel mai popular tribun al poporului, acum nu de mult a fost fluerat. Nepopularitatea este sórtea acelora, cari șciu sta pre peciórele lor proprii și cari lasă urme pute nice despre activitatea lor. Numai cât tēmpul reparéză pre încetul nedreptatea momentană, ce li se face toturor ce nu se lasă a fi răpiți de vēntul schimbăcios al popularității.

trad. de Clem. Florin.

Cine ești, de unde ești...?

Chip frumos de idealuri!
Ești tu ânger, ești femeie?
Séu ești statuă antică
Inviată și fugită
Din muzee?

Ai rămas din tēmpuri clasice
De frumseți înfloritoare? —
Séu picată ești din ceriuri,
Tu, a tinereții dalbe
Mândră flóre?

Ești dintr'a „Helenei“ neamuri?
Séu din nația sabina...?
— Dar' atunci se-mi spui, frumós'o,
Cin' te-a botezat pre tine
De creștină?

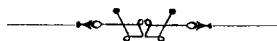
Căci din fața ta străluce
Așa de mândru și de viu,
În tóta lui splendóre dalbă
Al creștinismului cel blând
Și sfânt geniu.

Ești frumoasă, ești modestă,
Și te-asemeni, stii copilă,
Unei verguri blânde, pie,
Gata orii și când se fie
Chiar' martiră!

Ești frumoasă și ferice
Fi-vei cât nevinovate
Ve-i păstra a tale gânduri,
Fică bună-a bunei Maice
Preacurate.

15. August 1893.

Edda.

Aventurele

alor trei Ruși și trei Englesi în Africa sudică

de

Jules Verne.

Traducere de „Dacas.“

(Urmare.)

In locul acesta s'a format din nou un craal mare. Locul acesta era tare acomodat pentru poposire și la recomandarea lui Sir John Murray au hotărît că aici vor țenea o pauză de câte-va zile. Mihail Zorn și William Emery spre acea au voit a folosi timpul, ca se măsura înălțimea solară. Nicolae Palander în timpul acesta, cu acea s'a ocupat, ca se facă reduceri în măsurări relative la diferențele puncturilor de țentă, așa ca toate măsurile aceste să se pōtă reduce la suprafața mării. Sir John Murray, voia a-și odihni obosala științifică, și a studia cu lovituri de pușcă lumea zoologică a țenutului.

Indigenii Africei sudice numesc »craal« un fel de migrător, ce-l transpun de pre un pășunat pre altul. Acesta e un șpaciuc încuiat împrejur, carele constă aproape din treișeci de locuințe și are câte va sute de locuitori.

Craalul la carele a sosit comisiunea anglo-rusescă, consta din colibe numărōse, cari erau grămădite, în cerc pre țermurile unui riu lateral al Kurumanului. Aceste colibe erau de papură, edificate pe pociumbi de lemn din cōgia de papură îndesată nestrăbătută de fenomenele meteorologice. Esteriorul le era de așa, ca și când ar' fi nesce coșniți scurte, a căror umblare prin o atare pele de animal, atât era de strēns închisă, încât cine voia se între sau se ēsă, trebuia să se tragă în genunchi. Pre deschidetură acēsta unică se grămădea în afară un fum des pișcător, carele făcea foarte dubiă locuibilitatea colibe pentru toți cei ce nu erau bussmennī séu hotentōi.

La sosirea caravanei întregă populația a fost în o mare iritare. La fieșce care colibă era legat câte un căne, carele a început a lătra furios. Bărbații rēsboinicī ai satului înarmați cu lānci, cuțițe și bārđi și țenând înainte-le scuturile de pele, au ocupat loc în șirul prim. Poteau fi ca la două sute și acesta dovedia, cât de însămnat e craalul, în carele trebuia se fie la șeptedeci, optzeci de case. Aceste colibe pentru a le scuti în contra fierelor răpitoare, erau încunjurate cu gard, făcut de pari și aloe spinos la o înălțime de șesă șapte urme.

Dispusețiunea rēsboinică însă a încetat repede, îndată ce Mokum a đis câte-va cuvinte căpeteniei Caravana a primit concesiuone, ca lângă gard strēns în apropierea vălei, se-și facă castrul. Bussmennī nice nu sau cugetat la acea, ca se le oprēscă pășunatul, carele se estindea de ambe părțile pre câte-va miluri. Caii boii și celelalte patrupele ale expedițiunei și-au aflat acolo pășune abundanță fără se fi daunat satul cătu-și de pucin. Castrul în curând l'au făcut după modul tradițional și sub conducerea și mandatul lui Mokum. Carele sau grămădit în jur, și fieșcine era ocupat cu lucrul lui propriu.

Sir John Murray intru aceste acolo și-a lāsat soții la observățiunile și calculi științifici, și fără ca se fi perdat un moment, sub conucerea lui Mokum, s'a depărtat Vēnătorul engles mergea pre calu-i îndatinat. Mokum însă pre zebra domesticită. Trei căni săreau în jurul lor. Sir John Murray și Mokum duceau cu sene câte o carabină cu glōnțe esplosive, ce dovedea, că voesc se atace sēlbătăcimile mari ale țenutului.

Cei doi vēnători și-au luat drumul spre nord cătră un țenut păduros, ce se estindea în depărtare de câteva miluri dela craal. Inaintau unul lângă altul flecărind.

»Sperez măestre Mokule« đisē Sir John Murray »că-ți ve-i țenea promisiunea ce mi-ai făcutu-o la cataractele Morghedei și mă vei conduce în țenutul lumii cel mai abundanț de sēlbătăcimi. Dar' acea se o ști, că nu am venit se pușc iepuri ori vulpi în Africa sudică. De aceste dispunem din abundanță și în țenuturile nōstre scoțiene. Inainte de a fi trecut o oră, mi-ar' plăcea se pușc.«

»Inainte ce ar' trece o oră!« rēsponse bussmennul. »Permitem măria-ta se-ți declar, că acēsta foarte repede ar' merge, și că inainte de toate trebuie se avem răbdare. Și eu însumi, numai la vēnat am paciință, și între astfel de împregiurări mī rebonific celelalte împaciinție ale vieții. Nu ști domniata Sir John că vēnătōrea după sēlbătăcimi mari, este o adevērată știință? și că trebuie cunoscut bine țenutul, datinele animalelor, trebuie ștudiate căile lor, ore întregi trebuie se le încunjurăm, ca se ne putem apropia de ele în contra vēntului. Șci domniata, că în timp neoportun nu ne este iertat a ne permite nice o singură strigare, ori un paș greșit șgomotos, séu vre-o privire neprecută? Une-ori câte o đi întregă am pândit un bibol ori un țiap, și dēcă după treișeci și șesă de ore petrecute în împaciință și punere de curse am doborît animalul, așa am cugetat, că timpul nu mi l'am perdat în deșert.«

»Fōrte bine amice« rēsponse Sir John Murray: »voiú dovedi atăta paciință câtă dorești dela mine, dar' se nu-ți uiți, că aici vom petrece numai vre-o trei ori patru zile, și că nu ne este iertat a perde un singur moment.«

»Acēsta la tot casul trebuie luată în considerare« rēsponse bussmennul în un ton atât de linișcit, încât William Emery nu ar' fi potut cunoșce în el pre sociul de călătōriă de pre țermurile riuului Orange. »Vom ucide ce ne va pica în cale fără a alege mult. Antilop ori cerb, țiap ori gazelă, tot va fi bun unor vēnători atât de grăbiți.«

»Antilop séu gazelă!« esclamă Sir John Murray, dar' eu nice atăta nu am dorit la prima pușcătūră pre pământul Africei. Dar' spunemī numai busmenne, ce sperezī se-mī oferești?«

Vânătorul aruncă o privire înstrăinătoare spre so-
ciul său și apoi răs, unse în ton batjocoritor :

»In momentul acela când măria-ta te-ai declarat
îndestulit, eu nu mai am nimic de ȃis. Eu așa am cre-
ȃut că domnia-ta voești se mă deobligă la vre-o pă-
rechia de rinoceră ori elefanți!»

»Vânătoriele« răspunse Sir John Murray »acolo
mă voiă duce unde mă vei conduce. Voi resturna ori
spre ce mă vei îndruma. Inainte dar' și se nu perdem
mai mult tȃmp cu vorbe de nimică«.

Și-au înpitenat caii și cei doi vânători s'au apro-
piat de pădure grăbindu-se.

Șesul preste care înaintau, se ridica lin spre nord-
ost. Ici colo era acoperit de tufar bogat înflorit, din
carele curgea un cleiă lipicios transparent și binemiro-
sitor, din carele coloniștii pregătesc un balsam minunat.
In grupe pitorești stăteau »nvana«-ele, o speciă a
smochinilor sicomoră, al căror trunchiă până la o înăl-
țime de 30—40 urme este pleșuv, ȃr' în vȃrf arc o
coronă uriașă de crengă. Intre ramurile aceste dese ci-
ripiu nenumerate paseri cȃntătoare, cari cu multă poftă
consumau fructele cele acrit. Mai departe stăteau mi-
mose, cu struguri gălbui, »arboră arginții« de pre cari
depindeau nescari crengă ca mȃtasa, aloc cu spină lungă
înțepătoare, cari omul iar' fi potut considera de nescari
arboră de coral aduși din fundul oceanului. Terenul a-
coperit cu crini înfloriți ce străluceau vinții, era foarte
acomodat pentru a alerga repede caii. Abia la o ȃră
după eșirea din craal, Sir John Murray și Mokum, au
și ajuns la marginea pădurei. Acestă era o pădure mare
de acățeni, ce acoperea mai multe mile cuadrate. A-
cesti arboră nenumerați și plântați în disordine, și-au
înțreșut crengile unul în a altuia, așa încât nu lăsau
razele sȃrelui se străbată la pământul acoperit cu spină
și cu iȃrbă uscăta. Zebra Mokului și calul lui Sir John
Murray, nu au hesitat un moment, ci au străbătut sub
acoperișul des, și și-au frânt cale printre trupinele de
arboră ce le stăteau neregulat înainte. Ici colo dădeau
preste câte o preluca mai mare în pădure, și vânătorii
stăteau se asculte tufișul învecinat Trebuie se mărturi-
sım, că ȃiua acestă primă nu ia favorit grațiosității
sale. In deșert a ȃmblat cu sociul său cea mai mare
parte a pădurei. Nu au potut scormoni nice un singur
esemplar al lunei animalice africane, și Sir John, nu o
dată și-a adus aminte de șesurile scoțiene, unde numai
decât avea ocaziune de pușcat. Au dȃra vecinătatea
craalului a contribuit se alunge sȃlbătăcimile cele spă-
rioșe?! Mokum nu arȃta nice surprindere nice mȃniă.
Cu privire la el, acestă nu a fost vânătoră, ci numai
o cȃlărire repede preste pădure.

Sȃra cȃtră șapte ȃre, trebuiau să se cugete la
reintȃrcerea în castru. Sir John Murray era foarte mȃ-
nios, fără se o fi mărturisit acestă; un vânător emerit
sȃ se întȃrcă ast'fel! Și-a propus deci, că va împușca
ori și ce animal va întȃlni fie pasere sȃu patruped, sȃl-
bătăcime mare ori mică

Sȃrtea se pȃrea ai favori. Cei doi vânători erau
numai de câte-va miluri încă depȃrtați de craal, când
un iepure de rasă africană sare din o tufă, în o depȃr-
tare numai de 150 pași de Sir John Murray. Sir John
fără întȃrziere a sburătăcit un glonț după nevinovatul
animal.

Bussmennul a strigat puternic de mȃniă. A pușca
cu glonț după un iepure; se potea ucide și cu șeret.

Dar' vânătorul engles a fost foarte mulțumit și cu acestă
pușcătură, și s'a grăbit la locul unde ar' fi trebuit se pice.

Cȃlărire zȃdarnică! Iepurile nice urmă nu avea;
pucin sȃnge da, dar' nice un fir de pȃr nu era pre pământ.
Sir John a cercat tufele și iȃrba desă. Cȃniă îndeșert
mirosau prin tufișul des.

»Macar-că l'am nimerit« strigă Sir John Murray.

»Fȃrte« răspunse bussmennul liniștit. »Dȃcă cine-
va pușcă cu glonț esp osiv după un iepure, în adevȃr
ar' fi lucru de minune să se pȃtă afla din el și numai
o unică pȃrticică«.

Și de faptă iepurele s'a sfȃrticat în bucăți mȃ-
runte. Mȃria-sa s'a suit foarte iritat pre cal și a ajuns
la castru fără a ȃice un cuvȃnt.

A dȃua ȃi vânătorul a așteptat, că Sir John Mur-
ray va sta înainte cu planuri nȃuȃ de vȃnat. Dar' en-
glesul prea vȃtȃmat în ambițiune a încunjurat întȃlni-
rea cu Mokum. Se pȃrea că a abȃis de tot cugetul de
vȃnat, și a dat după instruminte și făcea observăuni.
In restȃmpul pausei, a cercetat craalul bussmennilor, și
a privit cum se deprind bȃrbații la sȃgetat, cum jȃcă
»gorah«-ul pre un atare instrument, ce stătea din o
cȃrdă întinsă prin un arc, și din care artistul așa scȃte
tonuri, că suflă preste ea prin o pȃnă de struț. Sub
acȃsta femeile erau ocupate cu lucrul casnic, și în de-
cursul acestuia trȃgeau »matokuane«, adecă plȃnta ne-
sȃnătȃsă a cȃnepei, care e o atare plȃcere, ce e foarte
respȃndită la indigeni. Cȃlȃtori singurateci au observat,
că respirarea inului potențiază puterile fizice în detri-
mentul poterilor morale, și în faptă cȃți-va bussmennă
se pȃreau de tot cretinii de multa îmbȃtare cu mato-
kuane.

A dȃua ȃi dimineța în 17 Maiă, spre Sir John
Murray l'a deșeptat urmȃtoarea frasă șoptită în ureche:

»Așa creȃ Mȃriata, că astȃȃi vom fi mai noro-
coși. Dar' nu e iertat a mai pușca iepuri cu glonț es-
plosiv.«

Sir John Murray, nu s'a cugetat la acestă refle-
siune batjocoritoare și s'a declarat gata de plecare. Cei
doi vânători sau depȃrtat câte-va miluri spre stȃnga
dela castru, înainte de ce sar' fi treȃit ceialȃți soci.

Sir John de astă-dată a dus cu sȃne o pușcă co-
mună, dar' foarte frumȃsă sistemul Goldwin, acestă era
mai acomodată la vȃnatul cerbilor sȃu a antilopilor, de-
cȃt înfricoșata carabină. Pre șes fără îndoială ar' fi po-
tut întȃlni și animele cu pelea grȃsă ori rȃpitȃre, dar'
Sir John purta încă în inimă esplosiunea iepurelui, și
ar' fi fost mai gata a pușca cu șeret asupra unui leu,
decât se mai comitȃ o ast'fel de pușcătură încă ne mai
însȃmnată în anelele sportului.

Precum a notificat Mokum, ȃiua acestă a fost fa-
vorabilă vȃnȃtorilor. Au doborit cȃți-va țiapă, speciă de
antilopă negri, ce sunt foarte rari, și foarte cu greu se pot
ucide. Erău animale foarte frumȃse, înalte de patru urme,
cu cȃrne despȃrțite de olaltă în formă de sabii, subțiri,
cu bot lat, cu fȃlcă negre, cu pȃr des negru și mȃle, și cu
urechă mică ascuțite. Unghiile albe ca neaua, și capul
erau foarte bȃtȃtoare la ochi faciă de pȃrul negru de pre
spate, care avea o cȃmă filfȃitȃre. Vȃnȃtorul pȃte fi
fȃlos de ast'fel de împușcătură, pentru-că acesti țiapă
sunt una din cele mai admirabile speciă a lunei afri-
cane de animale.

(Va urma.)

Ben Hur.

Roman de pre tîmpul lui Christos.

Scris de generalul american Lewis Wallace.

Tradus de Joan Sonea.

(Urmare.)

De pe alegerea cailor, de pe pompa caretei, de pe stătura teatrală și din espresiunea ambițioasă a trăsurilor sale aspre, pîtrunțetorie, cunoscu Ben Hur, că Messala nu s'a schimbat, că e încrețut, ambițios, batjocuritor, că presupune mult despre sene, că e temerariu, pe cum a fost odinioară.

Însă îndată-ce Ben Hur părăsi locul său, se scolă un arab și strigă :

»Audiți fi ai apusului și ai resăritului, audiți! Salutare dela șieicul Ilderim, dela generosul! Cu patru cai, cu odraslele din cei mai buni armăsari ai înțeleptului Solomon, a venit el aice ca se ieie parte la alergări. La cai i trebuie un mănător isteț. Cine va fi destoinic se-i măie după plăcerea sa, aceluia i promise, că-l va face bogat pe vecie. Acesta vi-o dă de șcire, domnul meu, șieicul Ilderim, generosul!«

Acastă publicațiune a stîrnit o mișcare viuă. Până în noapte cu bună sêmă întregă Antiochia va fi avisată despre această. Ben Hur cu hesitare se uită dela vestitor spre șieic. Malluch cređu, că el voieșce se primescă imbierea și sêmți ușurare, când tînerul îndreptă cătră dînsul această întrebare: »Incătrău acuma, bunule Malluch?»

Acesta zimbînd rîspunse :

»Dacă vrîi se faci acea, ce faci toți, cari de prima-ora viziteză păduricea, atunci înainte de tôte trebuie se-ți cauți de noroc.«

»Se-mî caut de noroc?« — Cuvîntul suna a lucru păgînesc ce e drept, dar' pôte că lucrul acesta totuși se-ar' poté cerca.

»Nu este așa primejdios. Ți se dă simplaminte o foiă de papyrus prospêtă, acuma ruptă de pe ram. Acea o cufunđi în apa ce curge din izvorul »Castalia« și de pe acea poți ceti apoi în vers viitorul tîu.«

Interesarea dispăru de pe fația lui Ben Hur.

»Sunt ômeni, cari nu au lipsă s'e se sferme în privința viitorului său, și se el cu tristetă. »Altcum,« adause el, »se mergem la izvorul renumit al Castaliei.«

Mergînd într'acolo, Malluch privi cu atențiune la tovăreșul său și vedu, cum-că acela barem pentru moment și-a pierdut buna dispozițiune. El nu dede nice o atențiune celor ce-i întîmpinau; minunățiile cele fără de număr nu treziră admirățiunea sa; tăcut, ma murmurînd în sene, păsa el de laturea tovăreșului său.

Mintea lui Ben Hur era ocupată cu Messala. Dina-intea lui se părea, că abia cu o oră mainainte s'a întemplat acea, că pe el l'au smuls de lângă mamă-sa, abia cu o oră mainainte au sigilat Romanii casa sa părintescă. El își reamintea, cum în decursul vieței sale fără de speranță petrecuse pe galeră, în mijlocul lucrului său nu era ocupat, decât numai cu planul de răsunare: Messala a fost cauza. »Gratus«, se îndătina el a țice, »încă dora pôte se fiă scusat, Messala nice-odată.« Ca se-și pôtă da drept lui-și, se îndătina a repeți: Cine ne-a arêtat pe noi persecutorilor? Și când l'am rogat de ajutor — nu pentru mine — cine ne-a lăsat acolo ridînd cu dispreț?« Aceste cugete tot-de-a-una îl conduceau la acea conclusiune: »În țiuă, în

care mă voiî întelni cu el, ajută-mî, oh Domneșcule generos al părinților miei!« — Și acuma l'a aflat, nu sărac și miser, în casul acesta ar' fi sêmțit dora compătimire față de dînsul, ci precum îl arêta aparițiunea sa, încungiurat de putere și avuțiă.

Cea-ce Malluch a socotit de tristetă momentană, a fost decî în realitate o chibzuire despre acea, când s'e se întelnescă cu Messala și cum se facă mai memorabilă întelnirea.

După puçin tîmp ajunseră într'o alee de stejeri umbroși. Grupuri veniau și mergeau. Aci pedestri, colo călări, mai departe carete-pedestre cu dame. Din când în când treceau și carete. La capêtul aleei de stejeri, côlea scoborîndu-se încetinel conducea la un șes verde, al căruia una lature o închidea o stîncă suriă. Aci era renumitul izvor »Castalia «

Străbătînd printre mulțimea, carea încungiura izvorul, Ben Hur observă un puternic rađ de apă, care curgea din stîncă într'un basen de marmoră și după multă spumegare și țisăire dispărea în el ca și într'un crateriu (tolcer). În apropierea basenului sub o boltitură săpată în stîncă ședea un preot bătrîn bărbos, pe cap cu căciulă, un adevêrat tip de sihastru. El sta nemîșcat și mut pe scaunul său. Din când în când câte un vizitator își întindea mîna spre el și-i da câte un ban. El primia banul cu o clipire viclenă din ochi și-i întindea o frunđă de papyrus. Primitorul îndată o cufunda în basenul cu apă, și după-ce se udă, o țene la sôre și afla pre ea ceva țicere în versuri. Mainainte de ce ar' fi potut Ben Hur se întrebe oraclul, o societate nouă se apropiă de izvor. Aparițiunea îi stîrni curiositate atît lui Ben Hur, cît și a celorlalți ce erau prezenți.

Pe o cămilă, ce era condusă de un călăuz călare, și urmată êrăși de doi însoțitori călări, se afla un cort de șeđut pompos, decorat cu aur și cu ștofe prețioșe.

»Ce cămilă minunată!« strigă ôre-cine.

»Ore-ce principe străin!« își dede părerea altul.

»Pôte e rege!«

»Regele ar' veni pe elefant!«

Ast'fel fie-care era de altă părere. În fine țise unul așa :

»Cămila și cămilă albă! Amicilor, cei-ce se apropiu, nice-s regi, nice-s principî; ci-s femei și încă două.«

Intru acea străinii veniră mai aprôpe. Cu curiositate și îndreptă fie-care ochii spre ei. Cămila îndreptăta pre deplin așteptarea, ce o stăruise din depărtare. Cei de față nici când nu a vedu o cămilă mai mare, mai puternică; pîrul său alb și môle ca mătasa încă îl înălța cortul de mătasă decorat cu aur precum și clopoșelele de argint, cari sunau plăcut la fie-care paș. Su cort ședea o figură de bărbat uscată, ascunsă într'un shawl (șial) scump, pe cap cu turban, lângă dînsul cuprîndea loc o figură femeiescă, îngropată între danțele și vîl. Pe din sus de cotele porta brațete în formă de șerpe, act'cum brașele sale era gôle și mărturisiau de o frumșetă naturală estraordinară. Mînile ei erau mici și fine, ca și ale unui copil. Pe cap porta o rețea străvêțetiosă ornată cu corale și cu piese de bani,

care i țene strins p^{er}ul s^{eu} negru ca corbul. Ea privia linișcită de pre șed^{el}ul s^{eu} jos la mulțime; v^{el}ul și-l d^{ede} la o parte de pe față, carea era roșia-brunetă de s^{ore}le țenutului de lângă Nil, dară era înzestrată cu o grație extraordinară. Buzele sale puțin întredeschise, lăsau s^e se vedă niște dinți m^{er}unți albi-strălucitori, cu un cuv^{ent} frums^{et}a feci^{ore}i era reg^{esc}ă.

Ca și când se-ar' fi săturat de privirea la mulțime, frums^oa feci^{or}ă se întors^ă cătră conducătorii, un ethiopean puternic. Acesta conduse cămila mai apr^{ope} de isvor și o făcu se ingenunchie. Apoi făta-i întinse conducătorului un pocal, ca se-l cufunde în basen. În mom^{ent}ul acesta zurăit de caretă și tropot de cai întrerupse tăcerea iscată prin sosirea străinilor. Cu strigăte tari se trăgeau la adăpost cei-ce stăteau împregiur, ca s^e se pună în siguranță.

»Grig^î!« d^{ise} Malluch, »Romanul vr^e se ne calce.«

Ben Hur privi într'acolo, de unde venia sgomolul observă pe Messala, carele cu caretă sa țene drept spre mulțime. Imprășciându-se mulțimea, ea lăsă cămila neacoperită; acuma erau apr^{ope} de ea copitele cailor și animalul — în urma răsfăcierei (ninărei) de mai mulți ani — încă tot zăcea pe genunchi. Ethiopeanul plin de spaimă își freca mâinile; b^{er}trânul de su cort voia se sară jos, dară era înfr^{ent} și chiar' și în mom^{ent}ul primejdiei nu-și uită de demnitatea sa și de țenuta sa. Dama a socotit de târ^{diu} a-se cugeta la refugiere. Ben Hur sta cel mai apr^{ope} de ei și plin de m^{an}iă strigă lui Messala:

»Opresce! Uită te unde îndrept^î! Indeiept, înder^{ep}t!«

Patriciul r^{ide}a plin de fală, Ben Hur ved^{end}, că aci numai lucrare grabnică p^{ote} delatura primejdia, sări la calul de-ast^{en}ga dinafară (logău) și-l prinse de zăbale. »Câne roman!« strigă el. »Așa de puțin prețiu^{esc}i tu vieța de om?« El smânci din t^{ot}ă poterea sa caii în laturⁱ. Acestia săriră; caretă amenința cu resturnare. Messala numai cu greu potu scăpa de s^{or}tea myrtilusului s^{eu}, care cădu la pământ ca și un trunchi^u. Când ved^{ur}ă ac^{es}ta cei ce steteau împregiur, irupseră într'un r^{is} batjocoritor. După-ce trecu periculul,

se trezi conșciența fără părech^{ie}a a Romanului. Desfășurând de pe lângă s^{ene} frânele, le aruncă jos a lene, se scobori, m^{er}se în giurul cămilei, se uită la Ben Hur și apoi parte întors spre b^{er}trân, parte spre feci^{or}ă d^{ise}:

»Cer scuse dela voi dela ambiⁱ. Eu sum Messala, și — pre mama n^{ostr}ă »terra« m^e jor, — n'am ved^{ut} cămila v^{ostr}ă. Ce priveșce omeniⁱ acestia aci, p^{ote} că m'am prea încred^{ut} în arta mea. Am voit se r^{id} pe conta lor, dară lucrul a eșit alt'cum, și acuma r^{id} ei de mine. Se le fiă de bine!«

Espresiunea indiferentă a fației, cu care esprima-se aceste cuvinte, convenia de minune cu conț^{en}utul lor. Făcând s^{em}n caretarului s^{eu} se ducă trăsura în loc mai sigur, Romanul se întorse spre damă și d^{ise}:

Cred, că am dob^{end}it iertarea v^{ostr}ă, frums^oa mea damă. Blândul b^{er}trân de sigur e tatăl t^{eu}, așa-dară?«

Feci^{or}a nu r^{es}punse.

»Pe d^{ei}, tu ești frums^oă! — Care ț^{er}ă te p^{ote} numi de a sa? Nu te întor^{ce} dinspre mine. S^{ore}le Indiei strălușceșce din ochii t^{ei}; unghiurile gurei tale p^{ort}ă timbrul Egiptului. — Pe Jupiter! spunemⁱ barem atâta că m'ai iertat.«

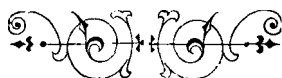
Fata îl întrerupse. Intorcându-și capul în mod grațios spre Ben Hur, d^{ise} ast'fel cătră acesta:

»Rog^u-te, ie acest pocal și umple-l. Tatăl m^{ieu} e s^{et}os.«

»Serv plecat!« Cu aceste cuvinte Ben Hur se întorse, ca se-i împlinesc^ă rogarea și stete faciă în faciă cu Messala. Privirile lor se înt^{el}niră; ale judeului erau pline de împutare; ale Romanului erau pline de trușă.

»Oh străină, tu tocmai așa ești de neîndurată, pe cât de frums^oă ești!« d^{ise} Messala făcându-i s^{em}n cu m^{an}a. »D^{ec}ă nu te va duce Apollo, ne vom mai reved^e. Necunosundu-ți patria, nu te pot recom^{en}da d^{ei}lor t^{ei}. Decⁱ pe toți d^{ei}i te recom^{en}d mie însu-mⁱ.«

(Va urma.)

Higiena și sc^{ola} poporală.

De Iuliu Pop.

(Urmare.)

Ar' fi t^{em}pul suprem, ca cei competenți se nu-și facă urechia surdă și se nu-și închidă ochiul la resunctul, ce se aude în lumea pedagogică față de băncile scolare; ci mai v^{er}tos se grăbesc^ă a ajusta sc^{ole}le cu bănci potrivite higieniei, d^{ec}ă nu altfelⁱ barem renov^{end} cele vechi, căci altfel se fac vinovați de înbolnăvirile de pept, ce-și contrag bieții copii din băncile rele, — cari înbolnăvirii sunt f^{or}te dese.

Un medic din Pesta cu numele Krez Géza doveșce cu date statistice, că tot al 7-lea om își dă sufl^{et}ul în morb de pept.

Când vorbim despre adjustamentul sc^{ole}i nu putem trece cu vederea nici rechisitele de înv^{et}am^{ent} cum

este mașina de comput, tabla de p^{are}te, tablele, globurile și însă-și cărțile dela m^{an}a copiilor.

T^{ote} aceste au menirea de a ajuta și înlesni p^{ri}ceperea copiilor prin chiarificarea conceptelor.

Globurile mașinei de comput au menirea a procura copiilor concepte chiar^e despre numerⁱ, cea ce numai atunci se va pot^e ajunge, d^{ec}ă ele p^{ort}ă pe s^{ene} chiaritatea, d^{ec}ă ce e alb va fi alb; é' ce e negru, negru nu m^{an}jit.

Tot asem^{en}e și cu tabla de p^{are}te, pe acea scrie înv^{et}ătorul multe, f^{or}te multe și des^{em}nă în continuu cele scrise orⁱ desemnate are se le res^{olv}e copilul, și óre va fi el în stare a îndeplini ac^{es}tă lucrare atunci, când col^{ore}a tablei nu e n^{egr}ă, ci m^{an}jită.

De secur nu, séu decă da, atunci numai pe lângă o încordare deosebită a ochiului, cea-ce e împreună cu slăbirea nervului optic, cel mai scump nerv!

Orî forma literilor ABCdarilor și cărților de lectură pôte fi indiferentă pentru trăinicia ochiului?

Cu părere de rău esperiăm, că chiar' cărțile mernite copiilor, sunt gătite cu cea mai mare negrijă, — pe când aceste ar' reclama pe drept grija cea mai mare, ca se ferim cât numai se pôte organul vederei în etatea fragedă de osteneți forțate!

Mai pôte fi mirare, că vedem copii în etatea fragedă purtând oculari ajunși miopi din cauza, că globurile mașinci de comput, tabla de părete, tablele și mai ales cărțile nu într'unesc condițiunile optice recerute?

În punctul chiarității și a curățenei jace mare responsabilitate asupra învățătorului.

Se dice, că lenea este începutul reuțăților, eu a-daug, că necurătenia este mama bólelor.

Fie-mi permis a întreba acum, că de câte ori se văruește și de câte ori se curățesc podelele chiliilor de scóle la an?

Trist pôte fi respunsul!

Pe când în familii cu bun rënd se văruesc păreții de mai multe ori în un an, se spală podelele în totă săptămâna și se colbuește mereu, pe atunci chilia scólei — unde se învêrt la di câte 50—80 copii — trebuie sê se mulțămescă cu o singură văruiură și spalare de podele, șciți! pe la esamenii!

Corbi albi și eșepțiuni în acésta privință!

Urmărind curentele vederilor omenimei în Istoria lunei aflam, că dēnsa — omenimea — a âmblat tot din extrem în extrem.

Fost'au tēmpuri, când cel-ce era apt a stinge mai multe vieți spre a stórce suris de pe hídoselē buse a Medusei, acela era preamărit, mai admirat; ér' cel răbdător și blând la suflet era desprețuit.

Și decă ne întrebăm cum stăm astăzi, vom trebui se recunșcem, că suntem în celalalt extrem: este preamărit și adorat, cel-ce luptă cu arma blāndei Minerve.

Decă ne vom uita la stelele, după cari și-a îndreptat omenimea naia pedagogică, credeți, că nu vom pôte constata tot ast'fel de saluturi?

Sute de ani s'a căutat scopul creșterii afară de om ca individ, în care tēmp individului numai într-o atâtă i se atribuia óre-care însēmăntate, într-o cât pôte fi folositor națiunii, din carea făcea parte; cu aparițiunea fiului lui Dđeu însă s'a căutat scopul creșterii numai în individ, va se đică am ajuns în alt extrem.

A pășit la mijloc pedagogia modernă, carea a arătat lunei adevărul đicēnd: Scopul creșterii nu zace nici afară de individ, dar' pentru acea nici în individ esclusiv; ci în identificarea voiei omenesci cu a celei Dđeșci!

Pe când se susținē la putere curentul prim, pe atunci s'a pus pond espres pe creșterea corporală; pe când a ajuns a domina al doilea, s'a pus pond pe creșterea sufletescă și pe când a pășit la mijloc pedagogia modernă cu scopul precizat în identificarea voiei omenesci cu acelei Dđeșci, pe atunci s'a desvălit ideea creșterii armonice: adecă se steie în echilibru desvôltarea psychică cu cea fisică, séu se nu se desvôlte nici sufletul pe conta corpului și nici corpul cu neglijarea sufletului.

Acésta ideă, precum se vede din starea higienică a scólelor nóstre populare nu și-a câștigat și ascurat încă terenul cuvenit și pe mine chiar' acésta impregiurare m'a hotărît a accentua lucrări atât de cunoscute, până aici, dorind, ca glasul pedagogiei moderne, se-și continue vibrațiunile sale admonietóre până vor ajunge la urechile tuturor acelora. cari au la inimă, séu cel puțin ar' trebui se aibă la inimă, cauza poporului, în puterea oficiului, ce ocupă — și mai ales la urechile învățătorilor, de acărur însufletire a legat fericitul Eötvös — Saulu-l națiunii magiare — mai marî șperanți, decăt de legea dela 1868, cea-ce se pôte vedē din Nr. 1 a fóiei »Néptanitók-lapja« din 1868.

II.

Lumea pedagogică a angagiat în seveciul creșterii instrucțiunea cu disciplinele sale obligătórie, carea s'a dovedit în decursul vécurilor ca cel mai potrivit mijloc.

Spunēnd acum registrul obiectelor de învățământ, séu a disciplinelor cum se mai numesc, cari sunt decretate în mod obligator pentru scóla poporală, unei esaminări serióse din punctul de vedere atins mai sus, vom trebui se constatăm, că aprópe tóte obiectele de învățământ au caracterul de a promova desvôltarea spirituală; ér' pe lângă interesele desvôltării corporale se învêrte numai gimnastica, cântul și industria de casă, obiecte ce se împărțășesc de o atențiune destul de insuficientă.

Dar' acésta situația ni se presintă și mai agravată, decă ne vom da sēmă de legea scolastică din 1879; în vértutea căreia și-a câștigat intrare în concertul disciplinelor și limba magiară sub o titulă cu totului tot străină titulei celorlalte, obiecte de învățământ.

Va se đică starea aprópe morbidă: slăbiciunea și nevorsitatea, cu care se nasce deja generațiunea actuală, pare-că se provócă și potēnză anume prin scóla poporală, carea are menirea a împărțăși pre cei ce o cercetéză cu o creșcere harmonică; — ea, adecă scóla poporală, obosesce spiritul peste măsură negligent corpul, prin ce se slăbesc ambele și cu ele omenimea.

Acest rău îl provócă scóla poporală actuală prin supunerea unui material pré mult din singuraticile discipline fragedelor organe sufletesci digestive.

Precum corpului îi servește numai spre slăbire și ruină îngreunarea stomachului, fie chiar' cu cele mai bune bucate, chiar' așa și spiritul, prin o îngrămădire fără măsură de cunoștințe, pre cari el nu e capace a-le asimila în un tēmp așa de scurt, cum se forțéză, se paralisează în activitatea sa, cea-ce dă naștere unui disgust prématur, unei lipsă de energie sau cu alte cuvinte bancrotului intelectual, cu care — cu durcere trebuie se mărturisim — atât de des ne întâlnim în lumea tinerilor!

Rēul acesta vor fi dorind se-l saneză și cercurile conducătóre oficiale a instrucției atunci, când accentuază cu multă greutate însēmăntatea gimnasticeii, a jocurilor copilăresci, a lucrurilor de mână; când recomăndă cu căldură aducerea în legătură a scólelor cu scăldi, instrucțiunea, orî deprinderea în patinare și tot spre paralizarea acestui rău recomăndă ómenii de carte concentrarea cunoștințelor reale pe lângă cărțile de cetire, ba chiar' eliminarea literilor marî din scriere etc. etc.

Rău este deci așa cum este, nouă, învățătorilor cu deosebire, nu ne este ertat a ne îndestuli cu constatarea unui rău, ce ne bântue scôla; ci detorință avem a cerca și afla calea pentru curmarea eventuel micșorarea lui.

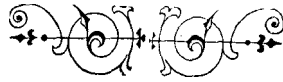
Ei bine! dar' cum? mă ve-ți întreba.

După-ce lege avem, carea ne deobligă a nu lăsa nici un obiect de învățământ nepropus, nu ne rămâne alt mod de ușurare în punctul acesta, decât o aranjare nimerită în respectul ordului de propunere a obi-

ectelor de învățământ și o arondare bine precalculată a materialului propunând din singuraticile obiecte.

Se șciă, că materialul singuraticelor obiecte de învățământ, nu și-l pot însuși copii pe lângă unul și același grad de atențiune — de activitate psihică; — sunt obiecte de învățământ cari pretind dela copil o anumită încordare spirituală pentru a fi însușite așa d. e. sunt matematicile și éráși sunt obiecte, pre cari și le însușesc copii așa dîcînd, jucîndu-se, cum e bună oră cântul, gimnastica, industria domestică.

(Va urma.)

Varietăți.

În săptămâna trecută membrii Ateneului român din Bucuresci sau într'unit sub presiul lui C. Esarc. — Cu acésta ocaziune s'a procedat la formarea secțiunilor conform planului original al fundatorilor. În secțiunea literară și de belearte s'a ales președinte Dl. V. A. Ureche; la secțiunea de științe politice s'a ales Dl. C. Esarc ér' la secțiunea de științe pozitive Dl. P. Aurelian. Cu acésta ocaziune s'a stabilit programul conferințelor și s'a discutat cestiunea înființării unui buletin al Ateneului.

chievici esec. de cor. voc. 10. »Poutpouri bănățeneșci« esec. de cor. instr. 11. »Der sänger« poesie de S. Goethe, decl. de G. Secoșan stud. de cl. VIII. 12. »Herz Dame« polca franc. de T. S. esec. de cor. instr. 13. »Glasul unui roman« poesie de Mureșan, decl. de A. Breban stud. de cl. VIII. 14. »Taci bărbate« de I. Vidiu. esec. de cor. voc. 15. »Cuvînt de închidere« rostit de Dl. prof. V. Ștefanică cond. soc. de lect. 16. »Marșul lui Mihaiu« esec. de cor. instr.

In gimnasiul din Beiuș s'a ținut la 19 și 20 Noembrie 1893. st. n., cu ocaziunea onomasticeii Măiestății Sale Elisabeta și a onomasticeii Pr. S. Sale Michail Pavel, serbări festive I. în 19 Nov. 1. »Ardelena« esec. de cor. instrumental. 2. Cuvînt de deschidere« rostit de Dl. prof. T. Bulc vicerectorul intern. 3. »Himnul imp. regesc« cântat de publicul present. 4. »Rogățiune« poesie de Naum decl. de R. Dobo stud. de cl. VIII. 5. »Lăcrimioare« de Tud. de Flondor esec. de cor. vocal. 6. »Ideges ember« monolog de Gabányi, predat de A. Cosmuță stud. de cl. VIII. 7. »Szegedi boszorkány« piesă musicală esec. de cor. instrumental. 8. »Harmosan« poesie de Platen, decl. de T. Popovici stud. de cl. VII. 9. »Herz dame« polca franc. esec. de cor. instrumental. 10. »Sila« poesie de C. Boliac, decl. de G. Popa stud. de cl. VIII. 11. »Senin și furtună« de J. Vorobchievici esec. de cor. vocal. 12. »Cuvînt de închidere« rostit de Dl. prof. Vasiliu Ștefanică cond. societății de lect. 13. »Marșul lui Mihaiu« esec. de cor. instrumental. — II. în 20. Nov. 1. »Marș« de Glogovan esec. de cor. instrumental. 2. »Deschiderea festivei« prin o cuvîntare ocazională de Reverendis. D. I. Butean director gimnasial. 3. »Mulți ani« cântat de publicul present. 4. »Călărașul Rănit« poesie de S. Soimescu decl. de I. Butean stud. de cl. VIII. 5. »La o viorică« de Cav. Tud. de Flondor esec. de cor. voc. 6. »Iskolai bizonyitvány« poesie de Kakas Márton decl. de N. Draia stud. de cl. VIII. 7. »Az oláh halász« de Sárközy Fr. esec. de cor. instr. 8. »Odă ocazională« predată de I. Rus stud. de cl. VIII. 9. »Din depărtare« de I. Vorob-

La concursul publicat de Academia română astă-primăvară pentru o istorie a teatrului în Romania al cărei premiu se decerne în sesiunea de primăvară 1894 s'a prezentat un manuscris de 852 pagini cu devisa: »Tot patria învingătoare va învinge și astădată.« Membrii juriului cari au cercetat acésta lucrare sunt Dni: Tit Maiorescu și Jacob Negruzzi.

»Corespondința națională« va fi titlul unui diar politic care va apărea la Bucuresci în toate zilele sub direcțiunea Dlui Ioan Slavici. — La acest jurnal vor colabora Dni Popovici, Caloian, Arbore, Coleseu, Vartic și alții. Se vorbește că tot în Bucuresci va apărea încă o revistă literară tot sub direcțiunea Dlui Slavici cu numele »Vatra« — la acésta va colabora Dl. Coșbuc simpaticul nostru poet.

În Nr. 22 a Lumii literare — la poesia »Vînturii aspre« — au obvenit două erori de tipar și anume: strofa 1 rîndul al 4-lea în loc de »Tatăl nălucit« se se cetescă: »Fătul nălucit,« ér' în strofa ultimă rîndul al 4-lea în loc de »Patul nălucit« iarăși: »Fătul nălucit.«

Domnii abonați, cari nu și-au achitat prețul abonamentului, sunt din nou rogați se binevoiescă ași achita dătoriile cât mai îngrabă!